

Lei-Document 46

2 9 A P R I L 2 0 1 5

LeiDocument is een uitgave van de Leido Academy

1 INLEIDING

Het is weer tijd voor een LeiDocument, in afwachting overigens van de Kamerbrief over de Ad die in de eerste helft van mei bekend zal worden gemaakt. Deze brief aan de TK bevat een flink aantal zaken met betrekking tot de herpositionering van de Ad binnen het hbo (dus geen verzelfstandiging in die zin dat het om een volledig eigen opleiding gaat), daarmee vooruitlopend op de Strategische Agenda voor het hoger onderwijs – te verschijnen rond de zomervakantie.

In deze Kamerbrief zal mede worden ingegaan op het succes van de samenwerking mbo-hbo binnen de Rotterdam Academy, als eerste 'Regionaal Associate College (RAC)'. Omdat intussen meerdere hogescholen willen inspelen op de mogelijkheden die een dergelijk RAC biedt, en daarvoor een landelijk netwerk zijn gestart, zal veel aandacht uitgaan naar de kritische succesfactoren ervan.

Binnen het Leido-netwerk voor de Ad kennen we een landelijke overleggroep RAC - waarvan overigens het lidmaatschap openstaat voor iedereen binnen het hbo en mbo (en andere organisaties die hierbij betrokken zijn). Daarbinnen is in de afgelopen maanden gesproken over de huidige ontwikkelingen. Dat is mede gebeurd aan de hand van een RAC-notitie waarin is geprobeerd zoveel mogelijk aspecten op een rijtje te zetten, en ook naar de toekomst te kijken als de Ad verder wordt ingevoerd, en een RAC een prima drager van het gebruik ervan voor de doorstroom naar het hbo kan zijn.

In dit nummer treft u de meest recente versie van die notitie aan, mede aangepast aan de uitkomsten van een tweetal landelijke bijeenkomsten die op 21 en 22 april zijn gehouden. Uiteraard zullen we de Kamerbrief over de Ad behandelen in het volgende nummer van LeiDocument – om te bezien welke openingen er zijn om de RAC-ontwikkeling verder te ondersteunen.

Aan het eind van dit nummer geven we alvast korte informatie over een *studiedag* die op 3 november zal worden gehouden, geheel gewijd aan de ontwikkelingen rond de RAC-vorming, alsmede over een *leergang* rond de Ad en de RAC's.

2 INHOUD

1	Inleiding	1
2	Inhoud	1
3	Regionaal Associate College	1
4	Studiedag 3 november	8
5	Leergang Ontwikkelingen rond hbo-Associate en RAC's	9

REGIONAAL ASSOCIATE COLLEGE (RAC)

1 Inleiding

Na de invoering in 2006 van de Associate degree, vanaf nu door ons als 'gebruiksnaam' te noemen: hbo-Associate (of gewoon: Ad, als het om de afkorting gaat), is voortdurend gekeken naar mogelijkheden om de aansluiting mbo-hbo te verbeteren. Op een gegeven moment werd het zgn. format B ingevoerd, waarbij het eerste jaar van de Ad op basis van een formele samenwerkingsovereenkomst op een mbo-locatie mag worden gegeven.

De pilots daarmee bleken echter om allerlei uiteenlopende redenen niet echt te lukken, en daarmee verdwijnt min of meer dit format uit beeld. In de huidige wetgeving staat de mogelijkheid nog

wel, maar op dit moment blijkt dat de samenwerkingsovereenkomst op een geheel andere leest moet worden geschoeid. Er zullen daarvoor aanbevelingen worden gedaan, als de evaluatie van de pilots in 2016 wordt opgeleverd. Ook van de kant van Leido Academy zal aan deze discussie een bijdrage worden geleverd.

Intussen blijkt dat andere samenwerkingsvormen mbo-hbo ook best werken. Het Rotterdamse model, mogelijk gemaakt door het feit dat hbo en mbo zich in dezelfde gemeente bevinden (dus er zijn geen wettelijke belemmeringen), is zonder meer succesvol. Andere hogescholen en mbo-instellingen hebben zich vervolgens afgevraagd of overname van dit model – of iets dat daarop lijkt – interessant is voor hun eigen regionale samenwerking. Ontwikkelingen als terugloop van het rendement, de invoering van het leenstelsel en de snelle veranderingen op de arbeidsmarkt (en dus een groei van de vraag naar kortere opleidingen) dwingen hbo-instellingen tevens om na te gaan waar de Ad kan worden ingezet. Bovendien lijkt de overheid de Ad ook te gaan zien als een instrument om in te zetten bij de invulling van de nieuwe Strategische Agenda voor het hoger onderwijs. In het verlengde daarvan is het RAC-concept zodanig interessant, dat vanuit de overheid wordt aangegeven dat best meer hogescholen hiermee aan de slag kunnen en mogen gaan.

In november 2014 hebben zeven hogescholen deze signalen in een vroeg stadium opgevangen en zijn ze onder leiding van de Hogeschool Rotterdam en de Vereniging Hogescholen aan het bezien hoe op dit alles kan worden ingespeeld. Daarom is het tijd om van Leido-kant, al vanaf vorig jaar september bezig met een eigen RAC-werkgroep, aan te geven wat er zoal met betrekking tot een Regionaal Associate College kan worden meegenomen in besprekingen.

2 Wat is een RAC?

De meest simpele omschrijving van een RAC is:

Een Regionaal Associate College is een zichtbare, duidelijk te omschrijven organisatorisch onderdeel van een hogeschool waarbinnen de hbo-Associate-opleidingen op basis van een eenduidig beleid worden verzorgd, mede in een nauwe en goed vastgelegde structurele samenwerking met toeleverende instellingen, organisaties en andere doelgroepen.

Je zou kunnen zeggen dat een hogeschool ervoor zorgdraagt dat er een eenduidig intern en extern beleid rond de aanwezige Ad's wordt gevoerd, ook al zijn de Ad's eventueel verspreid over meerdere eenheden binnen de hogeschool. Er is dus iemand of een team verantwoordelijk voor de Ad's om dit beleid vorm te geven en uit te voeren, al dan niet met een eigen gebouw. Dat wil niet zeggen dat elke Ad-opleiding binnen de hogeschool eenvormig ingevuld dienen te zijn en dat allerlei zaken van bovenaf worden opgelegd. Om recht te doen aan een Ad-opleiding en om te kunnen inspelen op het werkveld zal elk Ad-team voldoende speelruimte moeten hebben. Er dient echter te worden voorkomen dat in de externe contacten allerlei verschillende beelden worden opgeroepen en regelingen worden vormgegeven. Men werkt dus in die zin binnen gemeenschappelijke kaders.

Overigens mag er best sprake zijn van meerdere hogescholen, in een specifiek geval, die allemaal een RAC vormgeven en vervolgens in een soort consortium een gemeenschappelijk beleid voeren, met gemeenschappelijke elementen qua aanpak. Ook denken we bij een RAC vooral aan de samenwerking met het mbo, maar wellicht zijn er ook mogelijkheden om de doorstroom vanuit het havo, vanuit bedrijfsacademies of andere aanbieders van toeleverend onderwijs in de organisatie te integreren. Dat zal in de toekomst moeten blijken, denkend aan vormen als Community Colleges in de VS.

Alvast de opmerking dat we hier spreken van een RAC, en dat daarbij meteen wordt gedacht aan Ad's binnen de organisatie ervan, maar er zijn nadrukkelijk mogelijkheden om ook bepaalde varianten en vormen van het resterende programma dat leidt tot de hbo-Bachelorgraad, in het RAC onder te brengen. Verderop in dit stuk wordt hierop ingegaan.

3 Wat zijn mogelijke 'vormen'?

Je kunt veel kenmerken aan een RAC toekennen, maar er zijn diverse vormen te bedenken en dus is het handig om in de eerste fase van de ontwikkeling niet teveel in te zoomen op details.

Als het gaat om de invulling van een samenwerking mbo-hbo zijn er verschillende inrichtingsvormen denkbaar, zoals:

1. Voor het RAC is er een geheel eigen gebouw in de vestigingsplaats van een hogeschool, alwaar alle Ad's worden verzorgd.
2. Er is sprake van een organisatorische samenwerking tussen de Ad's, zonder dat er een eigen gebouw is (wel een gezamenlijke verantwoordelijkheid e.d.), waarbij er ook een eigen managementteam is.
3. Een van beide vormen, maar daarbij kan tot een derde van een of meer Ad-programma's ook 'elders' worden verzorgd, op een mbo-locatie.
4. Een van beide vormen, maar de propedeuse van een Ad wordt elders verzorgd op een mbo-locatie.
5. Een van beide vormen, maar bepaalde Ad's worden elders volledig verzorgd op een mbo-locatie.

Voor de eerste drie vormen zijn geen aanvullende regelingen nodig om daarop een beroep te doen, voor de laatste twee is dat wel het geval.

4 Gebruik en inzet van een Ad in een RAC

Daarnaast kan met een RAC voor de Ad's op bepaalde doelen worden gericht:

- De Ad wordt gezien als een uitstroommoment, dus duidelijk te positioneren in de lijn mbo-4 naar een hbo-graad om op een hoger niveau de arbeidsmarkt op te gaan – maar de studenten kunnen ook nog door naar een resterend programma om de hbo-Bachelorgraad te kunnen verwerven.
- De Ad wordt gebruikt als de eerste fase voor het doorlopen van de vierjarige hbo-opleiding, zodat studenten in twee stappen de hbo-Bachelorgraad kunnen halen – en eventueel ook nog met de Ad op zak kunnen 'uitstappen' (zowel voltijd, duaal als deeltijd).
- De Ad wordt gezien en neergezet als een eigen leerlijn, redelijk smal.
- De Ad wordt beschouwd als een brede instapmogelijkheid voor de opleiding.
- Enz.

Havo

Bij een RAC denken we aan de mbo-instream en dat is ook in eerste instantie de bedoeling, de doorstroom te reguleren door mbo-4 en Ad aan elkaar te koppelen. Maar mogelijk zijn er ook havo-scholen die zich willen richten op de doorstroom naar de Ad en op een of andere wijze willen meedoen. Er zijn voldoende havo-scholen die zich willen onderscheiden en mogelijk voor de (praktisch ingestelde) havisten die via het vmbo zijn ingestroomd in havo-4, een eerste stap in het hbo willen aanbieden ('Pre-College').

Meerdere hogescholen met een RAC

Ook kun je denken aan een (regionaal) samenwerkingsverband met meerdere hogescholen en mbo-instellingen waarbij er geen sprake is van een fysieke plek waar de Ad's zijn ondergebracht. De samenwerking is 'virtueel', gericht op de doorstroom mbo-hbo rond een Ad – en stemmen alle betrokken instellingen met elkaar af. Gelet op de logistieke aspecten en de verantwoordelijkheden die niet altijd kunnen worden gedeeld, wordt deze aanpak niet aangeraden.

Wel kan elke hogeschool z'n eigen RAC ontwikkelen, binnen een regionaal platform waarin elke hogeschool participeert. De hogeschool zou voor zichzelf een vorm moeten vinden, mogelijk met het inzetten van een 'joint programme' voor een Ad, maar het zal al lastig genoeg zijn om eerst alles per hogeschool op de rails te zetten.

5 Waarom een RAC starten... of aanhaken?

Er kunnen verschillende redenen zijn voor een hogeschool om aan de ontwikkeling van een RAC te beginnen. We geven hier een aantal, los nog van de aandring die er vanuit het mbo kan zijn om bij een hogeschool aan te geven dat een RAC een oplossing kan zijn voor zaken die belemmerend werken op de doorstroom en de rendementen. In willekeurige volgorde:

1. Het succes van de Rotterdam Academy... en waarom zou dit ook niet in andere regio's kunnen...
2. Het toont aan dat mbo en hbo op allerlei niveaus met elkaar kunnen samenwerken en over en weer de sterkte punten gaan benutten...
3. Het beleid van de overheid is zodanig dat met een RAC daarop kan worden ingespeeld...
4. Er komt, mede in het kader van de Strategische Agenda, meer focus op de beroepskolom en de afspraken die er komen om de doorstroom aan te passen en de rendementen te verbeteren...
5. Een maatregel als het studievoorschot (leenstelsel) zal gaan zorgen voor een meer economisch denken over investeringen van studenten en vooral hun ouders in een studie...
6. Het rendement van de Bachelor blijft dalen, en er zijn best een heleboel studenten die baat hebben bij het doen van een Ad en het behalen van een diploma in plaats van het kiezen voor een onzekere studie van vier jaar (wat altijd nog kan, de Bachelorgraad behalen)....
7. De plannen van de overheid om te komen tot meer flexibilisering in deeltijd zorgt voor het gaan aanbieden van trajecten waarbij de reguliere aanpak is: eerst allemaal de Ad en dan eventueel direct of indirect doorgaan, ook al omdat vouchers maar per semester worden uitgereikt...
8. De hbo-Associate is een regelrechte impuls voor de regionale samenwerking mbo-hbo, voor een stuk vernieuwing van de zaken die daarbij van belang zijn...
9. De invoering van keuzedelen in het mbo kan op twee manieren helpen binnen een RAC: een duale invulling van een praktijkgericht keuzedeel en het inzet van het generieke keuzedeel voorbereiding hbo...
10. In de Strategische Agenda 2015 wordt mbo-hbo een speerpunt, gekoppeld aan de Associate en de vraag naar betere leerwegen die een grotere kans op succes bieden...
11. Er komen zonder meer weer nieuwe prestatie-afspraken voor hogescholen, en het sterke vermoeden is dat de vorming van RAC's in goede aarde valt bij de overheid...
12. De invoering van RAC's geeft de kans op onderwijsvernieuwing...
13. De samenwerking bedrijfsleven-onderwijs krijgt een nieuwe impuls...
14. Er komt meer aandacht voor LLL...
15. De hogescholen die nu aan de slag gaat, nemen de invoering van de hbo-Associate en de mogelijkheden van een RAC 200% serieus en dat gaat men in onderwijsland merken in de komende jaren...
16. En...

6 Bewegingen...

Hierboven is een mooi rijtje gegeven met argumenten waarom op z'n minst door hbo en mbo moet worden gezien of een RAC past in het beleid van de instelling en welke vorm aansluit bij hetgeen nu al gebeurt om de doelgroepen te bedienen. We geven hier nog even een paar aanvullende zaken die zijn mee te nemen bij een interne discussie, of bij een overleg in een regio.

- Er is sinds 2014 meer aandacht voor de Ad gekomen op bestuurlijk niveau, ook binnen de Vereniging van Hogescholen.
- Er worden groeiende mogelijkheden gezien voor het positioneren van het mbo binnen de zgn. de beroepskolom, waarbij mbo tussen vmbo en Ad een belangrijke schakel is.
- Het aanbieden van een integraal traject mbo-Ad (5 jaar bijv.) kan een goed alternatief voor vmbo'ers zijn, naast de route via het havo.
- Men zoekt links en rechts naar mogelijkheden om in te spelen op ontwikkelingen zoals het studievoorschot en de wil om korter te studeren.

- Er zijn mogelijkheden om in plaats van een vierjarige Bachelor ook twee Ad's te doen, met een tijdje werken er tussenin – wetende dat voor een tweede Bachelor instellingscollegegeld wordt gevraagd en dat betekent een fors hoge investering.
- Bij de invoering van de keuzedelen binnen het mbo is duidelijk dat er meer samenwerking tussen mbo en hbo nodig is, voor het borgen van de kwaliteit van het programma en de examinering – alsmede dat straks kan blijken dat door het volgen van een keuzedeel, gericht op de voorbereiding op het hbo, de slaagkansen zeer sterk stijgen (en dan zeker voor de hbo-Associate).
- Sinds de invoering van de zgn. 1 mei-regeling, met het gebruik van de Studiekeuzecheck, is er meer aandacht voor de mogelijkheden die een student heeft; men vertelt elkaar steeds meer en meer over de hbo-Associate en dat gaat leiden tot aanpassingen in die procedure, met medeneming van de RAC-ontwikkelingen.
- Er is in verschillende regio's sprake van – zeker op termijn – een teruglopende instroom in het hbo, en met een RAC kunnen nieuwe doelgroepen, ook binnen het LLL worden 'aangeboord'.
- De huidige economische situatie noopt veel mbo'ers door te studeren, omdat er te weinig banen zijn dan wel dat er voor een baan een hoger diploma wordt gevraagd.

7 Welke kansen zijn er bij een koppeling van deeltijd aan een RAC?

In de 'definitie' van een RAC wordt niets gezegd over de varianten. Natuurlijk wordt, kijkend naar Rotterdam, in eerste instantie gedacht aan een vormgeving die geworteld is in de doorstroom mbo-hbo. Dat wil zeggen dat het gaat om voltijd dan wel duale vormen als alternatief voor voltijd (wetende dat je in voltijd ook veel praktijkzaken kunt programmeren). Maar er zijn ook voldoende mogelijkheden om deeltijd mee te nemen in de vorming van een RAC. Uiteraard moet de hogeschool daarvoor een licentie hebben, maar dat is een formeel aspect dat hier verder niet wordt aangekaart.

Het is natuurlijk een optie om twee RAC's te maken, een voor voltijd/duaal en een voor deeltijd (en andere vormen die daarbij aansluiten). Maar dat zou verspilling van geld, energie en mogelijkheden betekenen. Dus de aanbeveling is om het bij één RAC te houden, voor alle Ad's in welke variant dan ook.

Massa

Een punt dat al eerder had kunnen worden genoemd, maar hierbij eigenlijk goed past, is het moeten hebben van 'massa'. Dat wil zeggen dat de instroom bij de Ad's substantieel dient te zijn, zeker in voltijd. Een hogeschool moet er dus ook echt 'voor gaan' en niet een beleid voeren waarbij de Ad meedrijft op de Bacheloropleiding. Het is nodig om ook voldoende studenten te hebben die na het behalen van de Ad direct dan wel op termijn een resterend programma willen volgen voor de Bachelorgraad. Anders gezegd, voor dat resterend programma – en dan spreken we niet over het aansluiten bij de derdejaars groepen binnen de Bacheloropleiding – moeten voldoende studenten zijn om eigen groepen te kunnen samenstellen.

Verticale opbouw functiehuis

Als een student voor een Ad kiest, kan dit een bewuste keuze zijn voor een getrapte studie. Na het behalen van de Ad kan iemand de arbeidsmarkt opgaan en later verder studeren. Ook kiest een behoorlijk aantal daarvan voor 'direct doorgaan', voor de Bachelorgraad. In beide gevallen wordt die graad behaald in twee stappen.

Voor veel functiehuizen, dus beroepen binnen bepaalde sectoren van het werkveld, geldt dat er sprake is van een behoorlijke verticale ordening. Dat wil niet zeggen dat daarmee de bijbehorende opleidingen, die je daaraan zou kunnen koppelen, ook keurig stapelbaar zijn. Toch lijkt het erop dat - door goed naar het geheel van Associate en Bachelor te kijken - het mogelijk moet zijn om voor veel werkveldsectoren de opbouw zodanig te laten dat zijn dat na het behalen van een Ad het resterend Bachelorprogramma maximaal 150 punten zal vragen – met in het algemeen een constructie waarbij het aantal punten zal liggen tussen 120 en 135.

Zeker voor deeltijdse opleidingen is een dergelijk ontwerp (klus voor de onderwijskundigen...) aan te raden. Volwassenen hebben geen baat meer bij vierjarige trajecten, zeker in sectoren

waar de dynamiek zodanig is dat in zo'n periode 'van alles verandert en vraagt om steeds meer actuele competenties'. Een keuze voor een opzet van 2+2 ligt dan zeker voor de hand.

Opgemerkt kan nog worden dat in het geval de verticale ordening van Associate en Bachelor op dit moment - dus in het huidige aanbod - minder duidelijk is, het valt te overwegen om de programma's te 'herordenen'. Dat wil zeggen dat door het aanpassen van de onderliggende programma's die leerlijn van 2+2 (of iets meer) wel gaat ontstaan, eventueel via het gebruik van afstudeer- en 'doorstudeer'-varianten binnen de Associate en Bachelor. En een andere aanvullende, meer verregaande optie is dan het opsplitsen van een 'oude' Associate in twee nieuwe.

Koppelen voltijd/duaal en deeltijd

Een belangrijk kenmerk van de hbo-Associate is de sterke relatie met het bedrijfsleven en de relevantie van het programma voor het werkveld. Dat geldt overigens ook voor veel soortgelijke opleidingen in andere landen, dus het is een duidelijk kenmerk van de 'Short Cycle' in het hoger onderwijs. Daarom kan het aan te bevelen zijn om na te denken over het onderbrengen van alle varianten van een hbo-Associate binnen een RAC, om zo allerlei doelgroepen te kunnen bedienen vanuit eenzelfde, goed aangestuurd concept. Dat wil dan zeggen dat:

- de deeltijdse Ad een maximale overlap kent met de voltijdse (duale) Ad, qua inhoud en waar mogelijk ook qua vorm. Dezelfde bedrijven en organisaties kunnen hierbij als partners vanuit het werkveld worden betrokken.
- voor beide groepen afgestudeerden, dus met een Ad op zak, het resterend programma (dus de 'post-Ad') gelijk is. Dat zal voor beide groepen vaak na een aantal jaren werken zijn, en dan zijn ze zeker te combineren.
- degenen die na een voltijdse (duale) Ad direct doorgaan – zoals eerder gemeld – een eigen resterend programma voor het behalen van de Bachelorgraad wordt aangeboden. Dat wil zeggen dat deze leerlijn blijft passen binnen het profiel van de opleiding waarvoor de Bachelorgraad wordt afgegeven, en de Ad-afgestudeerden dus niet worden ingevoegd bij degenen die de vierjarige leerlijn naar de Bachelorgraad volgen. Dat laatste zou best kunnen, onder voorwaarde dat het dan nog resterende programma van twee jaar goed aansluit bij hetgeen de Ad'ers hebben gedaan.

Een aantal redenen om deze eenheden, deeltijd en voltijd (duaal) te bundelen, is dus:

- ze richten zich allebei sterk op het werkveld
- praktische zaken kunnen worden gecombineerd
- contacten met bedrijven kunnen worden gekoppeld aan beide zaken
- projecten met het werkveld kunnen voor de Ad en deeltijd worden afgestemd
- studenten die de Ad behalen, kunnen aan het werk gaan en vervolgens in deeltijd de Bachelor afmaken (duaal kan ook...).

Opmerking: Een punt dat wellicht in de komende discussie dient te worden gezien is of het post-Ad-deel, dus het resterend programma (als dat niet gelijk is aan gewoon de twee laatste jaren van de Bachelor) ook apart kan worden geaccrediteerd. Het zijn op zich zelfstandige delen, met een eigen profiel, invulling, afstudeerfase, enz.

8 Andere producten die binnen een RAC kunnen worden aangeboden

Op het gevaar af al in een vroeg stadium een RAC 'op te tuigen' met allerhande aanvullende mogelijkheden om de doelgroepen te bedienen, hier toch een kort lijstje met degelijke producten. Op termijn kan alles worden bekeken op z'n haalbaarheid, en op het passen binnen de wijze waarop het RAC zich wil profileren.

- Aanbieden van opleidingen die als Hoger Bedrijfsdiploma aan te merken zijn, als spin-offs van de hbo-Associate-programma's – vooral samen te doen met de betrokken ROC's die daarvan een groot deel voor hun rekening kunnen nemen.
- Aanbieden van onderdelen van de opleidingen die binnen een RAC zijn, in een private setting, en waarvoor samenwerking bestaat met de private delen van de eigen hogeschool, en externe private hogeschool, een private aanbieder van onderwijs dan wel een privaat onderdeel van een mbo-instelling die participeert in het RAC.

- Aanbieden van modules/onderdelen van Ad-programma's, met een specifieke doelgroep nl. degenen die een aantal jaren daarvoor deze Ad hebben gedaan, niet opteren voor het behalen van een Bachelorgraad, maar binnen hun functie de behoefte hebben om hun competenties te actualiseren. Zij volgen dan van het in de tussentijd vernieuwde Ad-programma de belangrijkste kernmodules, om zo weer 'up-to-date' te zijn.

Opmerking:

Je zou de laatste optie ook kunnen bezien in het licht van een vorm van 'persoonscertificatie'. Dat wil zeggen dat voor de baan het noodzakelijk wordt geacht om periodiek de kennis van zaken te verfrissen, om bekwaam te blijven. Dat kan op verschillende manieren, en een daarvan is het volgen van de vernieuwde modules van de Ad die in het verleden is gevolgd.

9 Welke zaken lenen zich voor landelijk overleg?

Er zullen steeds meer initiatieven worden ontplooid rond de vorming van RAC's. Dat zal gebeuren binnen de geledingen van de Vereniging Hogescholen, als het vooral gaat om het beleid, de strategie en het inspelen op de afspraken die met de overheid zijn en worden gemaakt. Binnen de doelstelling van de Leido Academy past evenwel het bezien hoe inhoudelijk de RAC's hun vorm kunnen krijgen, en daarbij past een zekere aanpak met themagroepen. We lopen hier de mogelijkheden langs, als basis voor verder overleg met de betrokkenen

Aspecten

In eerste instantie kan worden bezien welke aspecten zich in het algemeen lenen voor het landelijke overleg. Deze aspecten zullen in gezamenlijkheid worden vastgesteld, met betrokkenen.

Hier alvast een aantal mogelijke aspecten:

- Aansluiting mbo-hbo (vorm, inhoudelijk, keuzedelen, verantwoordelijkheden)
- Wet- en regelgeving – specifiek te hanteren voor RAC's wellicht
- Kwaliteitszorg
- Samenwerking werkveld
- Doelmatigheid – gericht op de verantwoordelijkheid van een landelijk netwerk RAC's
- Financiering
- Flexibilisering
- Doorstroom Associate-Bachelor (meerdere aspecten: inhoudelijk, management, begeleiding, enz.)
- Kansrijke sectoren / topsectoren
- Samenwerking met gemeentes en provincies
- Voorbereiding / studiekeuzecheck
- Aansluiten bij andere ontwikkelingen waarbij de Ad een rol kan spelen.

Thema's

Om het overleg hanteerbaar te laten zijn zullen de aspecten dienen te worden geordend en gebundeld, om te komen tot een aantal duidelijke thema's. Te denken valt aan 4 tot 7 thema's.

Als dat is gebeurd, kan aan alle RAC's resp. regionale samenwerkingsverbanden die daarvoor opteren, worden gevraagd op welke thema's ze intekenen, om leden van een themagroep te leveren.

	Thema 1	Thema 2	Thema 3	Thema 4	...	...
RAC 1	X		X	X		X
RAC 2	X	X	X		X	X
RAC 3	X		X		X	
RAC 4	X			X		X
...	X	X	X		X	
...		X		X		X

Landelijk en regionaal

In principe gaan we voor Leido Academy uit van landelijke themagroepen. Maar in de komende periode zal moeten blijken of het ook handig is om meer regionaal (delen van het land) te gaan werken, en of daarvoor ondersteuning nodig is.

10 Nog een aantal andere gedachten

Hier nog een paar aanvullende zaken, niet om direct vanaf het begin in de discussies mee te nemen maar om wel in het achterhoofd te houden.

'Workforce Development Institute' binnen een RAC

Er wordt nadrukkelijk gezien hoe werknemers kunnen worden opgeschoold, bij bedrijven en organisaties die met het RAC een overeenkomst sluiten over het hoe en wat.

Dat wil zeggen dat er verschillende trajecten mogelijk zijn:

- Cursussen, trainingen en modules verzorgen – leidend tot vrijstellingen als iemand de gehele Ad kan gaan doen;
- Aanbieden van het HBd, als deel van de Ad – ook mogelijk als opstap naar de gehele Ad dan wel naar de Bachelorgraad (resterend programma);
- Vormen van werkend-leren, waarbij het behalen van certificaten niet nadrukkelijk is gericht op het later behalen van een formeel diploma;
- Ontwikkelen van trainingsprogramma's waarbij het RAC het niveau garandeert.

Toegepast onderzoek

Ook binnen de hbo-Associate hoort toegepast onderzoek, met een specifieke aanpak. Dat wil zeggen dat samen met het regionale bedrijfsleven wordt gezien welke vormen van onderzoek passen bij projecten en stages van studenten. Deze worden deels voorbereid binnen de opleiding en ook uitgevoerd in het eigen gebouw, in combinatie met activiteiten bij het bedrijf.

Binnen het RAC-gebouw of binnen bepaalde afdelingen waar Ad's zijn ondergebracht is daarvoor ook fysieke ruimte gemaakt.

Flexibiliteit in aanbod

Hier een paar kanttekeningen van zaken die vallen onder 'flexibiliteit':

- Voor de hbo-Associate zal de mogelijkheid komen om te kijken of het aantal studenten elk jaar wel voldoende is, en of het daarom handig is om de twee of drie jaar met een groep te starten. Dat wil zeggen dat ook moet worden bekeken wanneer met het daarbij behorende resterende programma leidend tot de Bachelorgraad wordt gestart.
- In een land als Canada wordt gesteld dat als het percentage dat met een diploma van een College aan het werk komt onder een vooraf afgesproken grens daalt (bijvoorbeeld 80%), het programma dient te worden aangepast. De relevantie is dan kennelijk niet voldoende meer. Een tweejarige hbo-Associate kan dan ook sneller worden behandeld dan een vierjarige Bachelor – en dat geldt ook voor het resterende programma na de Ad (zeker als het ook een eigen vorm van accreditatie kent).
- Het gaan werken met een voucher-systeem voor deeltijdse opleidingen (bepaalde sectoren) kan de mogelijkheid bieden voor Ad's binnen een RAC om meer gespreid de opleiding aan te bieden.
- Er kunnen contracten met bedrijven worden gesloten over het aannemen van Ad-afgestudeerden in een werkend-leren-traject, volledig te betalen door het bedrijf, leidend tot de Bachelorgraad. Als deze graad binnen de daarvoor afgesproken tijd wordt behaald, is er een baangarantie, waarbij de gemaakte kosten voor de studie kunnen worden verrekend met het salaris dat daarna wordt verdiend.
- Er is een duidelijk beleid om voor bepaalde brede beroepen te streven naar het aanbieden van twee bij elkaar passende Ad-programma's, na elkaar te volgen. Denk daarbij aan 'techniek en zorg' of 'Techniek/welzijn/... en Management/Ondernemerschap', en andere interessante combinaties.

Internationalisering

Omdat met een RAC een herkenbare entiteit ontstaat kan ook verder worden gezien of vormen van internationalisering mogelijk zijn. Dat kan binnen de Ad zelf, maar ook kunnen afgestudeerden met dat diploma op zak elders een (deel van de) Bachelor doen. Tevens kunnen joint degree programma's worden ingericht.

4 STUDIEDAG 3 NOVEMBER OVER 'RAC-VORMING'

De ontwikkelingen rond de vorming van Regionale Associate Colleges gaan op dit moment erg snel. Daarom is besloten om op 3 november een landelijke studiedag te houden over de RAC's en de mogelijkheden die het inzetten van een dergelijke 'entiteit' met zich meebrengen voor een hogescholen en de partners die er zijn voor de aansluiting.

Mocht u dus interesse hebben in dit onderwerp, reserveer alvast de datum in de agenda. In de komende nieuwsbrieven houden we u op de hoogte.

5 LEERGANG ROND REGIONALE ASSOCIATE COLLEGES EN DE HBO-ASSOCIATE

Met de verdere invoering van de hbo-Associate en de RAC's komen er allerlei interessante mogelijkheden voor het vormgeven van de leerlijn: mbo-4 / hbo-Associate / hbo-Bachelor. Het optimaal kunnen hanteren van flexibele leerwegen is de grootste uitdaging voor de komende jaren, gelet op de dynamiek in het werkveld, de snel stijgende vraag naar kortere opleidings-trajecten en de bewustwording bij studenten voor het volgen van studies met een duidelijke 'value for money'. Daarom zal er in het komende studiejaar een leergang worden aangeboden – met een meer op deze zaken gerichte benadering dan we eerder in gedachten hadden voor een dergelijke scholing voor degenen die met de hbo-Associate en RAC's bezig zijn of willen gaan.

De bijeenkomst op 3 november kan in dit kader worden gezien als een algemene 'aftrap', voor iedereen die interesse heeft.

Eind mei zal een aparte nieuwsbrief over de leergang verschijnen, met allerlei praktische zaken. Hier alvast een aantal zaken die alvast kunnen worden meegegeven:

- Het gaat om een zevental bijeenkomsten, verspreid over de maanden december 2015 tot en met juni 2016.
  - Onderwerpen die onder meer aan de orde zullen komen, zijn:
    - Mogelijkheden voor het inzetten van hbo-Associate
    - Regelingen rond de Ad en RAC (doelmatigheid / niveau / accreditatie)
    - Samenwerking mbo-hbo
    - Vormgeving doorlopende leerlijnen
    - HBO-Associate en private constructies
    - Inrichting van programma's voor de Ad
    - Keuzedelen binnen mbo-4, gericht op de Ad
    - Management van een RAC
    - Duale vormen van een Ad, samenwerking met het bedrijfsleven
    - Flexibilisering en daarvoor beschikbare mogelijkheden
    - Internationalisering.
  - Deelname is mogelijk voor degenen die zich bezighouden met het managen van een hbo-Associate-opleiding en van een (in te richten) Regionaal Associate College.
  - Er zal sprake zijn van een interactieve aanpak, met gebruikmaking van zoveel mogelijk praktijkvoorbeelden en zaken waar de deelnemers tegenaan lopen.
-